

## Beoordelingsmodel

---

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

### Opgave 1 Het waterschap: een vergeten overheid?

---

**1 maximumscore 2**

Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:

- Kenmerkend voor een overheid is dat deze gezag/macht heeft over een bepaald gebied. (De burgers erkennen dit gezag als legitiem.) (De centrale overheid heeft het hoogste gezag.) 1
- Het waterschap is een overheidsorgaan. Het heeft bij wet eigen bevoegdheden: het stelt regels op waaraan burgers zich dienen te houden en heft belastingen. Hieruit blijkt dat het waterschap legaal gezag/macht heeft en uitoefent 1

Vraag	Antwoord	Scores
<b>2</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Voorbeelden van juiste redenen zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Het zijn goederen waarvan een ieder gebruik kan maken of die in principe voor iedereen beschikbaar zijn.</li> <li>– In tegenstelling tot private goederen is het niet mogelijk mensen te laten betalen op basis van hun gebruik, iedereen profiteert, uitsluiting van niet-betalers is niet mogelijk.</li> <li>– Het zijn goederen die van algemeen belang geacht worden.</li> <li>– De overheid (het waterschap) is nodig/verantwoordelijk voor het ontwikkelen / in stand houden van deze zaken.</li> <li>– Voor de instandhouding ervan zijn mensen verplicht eraan bij te dragen door belastingen (in de vorm van waterschapsheffingen). / De overheid (het waterschap) kan de burgers dwingen om bij te dragen aan de bekostiging ervan. / Burgers betalen er belasting voor, ook al maken zij er geen gebruik van.</li> </ul>	
	per juiste reden	1
<b>3</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het AB is te vergelijken met het parlement</li> </ul> <p>Twee taken van het parlement:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Taak 1: medewetgevende taak: het vaststellen van wetten en regels / het vaststellen van de begroting.</li> </ul> <p>In de tekst staat onder Algemeen Bestuur: vaststellen regelingen en verordeningen / vaststellen hoofdlijnen waterschapsbeleid / vaststellen begroting (regels 22-25)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Taak 2: controlerende taak.</li> </ul> <p>In de tekst staat: "Controle op taakuitvoering en besteding budget" (regel 26)</p>	0
		1
		1
<b>4</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>De uitleg dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• In een democratie heeft iedere burger bij verkiezingen één stem, dus een gelijke invloed op de samenstelling van het bestuursorgaan</li> <li>• Met het vervallen van de categorie 'gebouwd', vervalt het uitbrengen van de dubbele stem door huiseigenaren, als ingezetene en als eigenaar. Daarmee vervalt een kenmerk dat op gespannen voet staat met een democratie, waarbij iedere burger een gelijke stem heeft op de politieke besluitvorming</li> </ul>	1

Vraag	Antwoord	Scores
5	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wel de opkomst verhogen Voorbeeld van een juist antwoord is:</li> <li>– Een oorzaak van politieke desinteresse is onwetendheid of onbekendheid. Een campagne door politieke partijen kan de kiezer duidelijker maken waar het bij de verkiezingen voor het waterschapsbestuur inhoudelijk om gaat. De kiezer krijgt meer te horen over de standpunten van groeperingen die meedoen aan de waterschapsverkiezingen. / Kandidaten van groeperingen zullen zich meer kunnen profileren via het (verkiezings)programma van de lijst.</li> </ul> <p>of</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Niet de opkomst verhogen Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):</li> <li>– Een factor die van grote invloed is op de opkomst, is dat er in de perceptie van de burgers ‘iets te kiezen valt’, dat wil zeggen: zijn er duidelijke tegenstellingen of verschillende visies op problemen die opgelost moeten worden. Het is niet waarschijnlijk dat alleen de introductie van een lijstenstelsel bij waterschapsverkiezingen dit kan bewerkstelligen.</li> <li>– Een lijstenstelsel kennen we al bij verkiezingen voor gemeenteraad, Provinciale Staten en de Tweede Kamer. Politieke partijen zijn niet meer als vroeger (sterk) ideologisch gekleurd. Partijlijsten hebben als zodanig niet direct een wervende kracht op de opkomst. / Eén van de klachten bij verkiezingen op basis van partijlijsten is juist dat de kiezer de kandidaten niet kent. Deze onbekendheid met de kandidaten van de partijen (behalve de lijsttrekkers) bevordert in het algemeen de opkomst voor verkiezingen niet.</li> <li>– Een oorzaak van beperkte politieke betrokkenheid is dat men tevreden is met de gang van zaken / dat burgers een gebrek aan politiek zelfvertrouwen hebben. De invoering van een lijstenstelsel zal deze houding niet veranderen.</li> </ul>	<p>2</p> <p>2</p>
6	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Recruiterings-/selectiefunctie: het leveren van kandidaatleden voor het Algemeen Bestuur / Dagelijks Bestuur van het waterschap (met uitzondering van de Dijkgraaf).</li> <li>– Articulatiefunctie: het naar voren brengen van eisen en wensen van ingezetenen en eigenaren.</li> <li>– Integratiefunctie: formuleren van een verkiezings-/politiek programma door integratie van in het waterschapsgebied levende wensen met de eigen (ideologische) uitgangspunten.</li> </ul>	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
<p><b>7</b></p>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– De Unie probeert (tekst 2) de gang van zaken rond de toekomstige wetgeving te beïnvloeden in de door de waterschappen gewenste richting, bijvoorbeeld de ondersteuning van de voortvarende aanpak / bijvoorbeeld het verzoek de inwerkingtreding te doen plaatsvinden voor een bepaalde periode / het vragen van aandacht voor haar notitie met de in de eigen kring besproken concrete standpunten.</li> <li>– “De Unie treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het Parlement ... Gemeenten.” (regels 4-6 van tekst 3);</li> <li>– De Unie heeft een professionele organisatie: wat blijkt (zie tekst 3) uit een beschrijving van de structuur van de Unie met een vertegenwoordiging van de voorzitter van 27 waterschappen, een dagelijks bestuur, algemeen directeur, een Uniebureau, een secretaris, formele besluitvorming etc.</li> <li>– Uit het feit (zie tekst 3) dat er werkgroepen zijn op diverse beleidsterreinen, is af te leiden dat de Unie ook een permanent karakter heeft en zich niet richt op ad-hoczaken.</li> </ul>	
	<p>per juist antwoord</p>	<p>1</p>
<p><b>8</b></p>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Voorbeelden van juiste kenmerken zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Het gemeenschappelijk belang is belangrijker dan de tegengestelde eigen belangen van de verschillende groeperingen. Daartoe diende men met alle belanghebbenden te overleggen.</li> <li>– Het werd belangrijk gevonden om te streven naar consensus/ compromissen / consensus te bereiken in plaats van het belangenconflict te winnen.</li> <li>– Bij het overleg tussen de verschillende groeperingen is respect voor elkaar wezenlijk.</li> </ul>	
	<p>per juist kenmerk</p>	<p>1</p>
<p><b>9</b></p>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De Raad van Ministers van de EU heeft de wetgevende bevoegdheid om de richtlijnen vast te stellen</li> <li>• De ministers van Verkeer en Waterstaat van de EU-lidstaten</li> </ul>	<p>1 1</p>
<p><b>10</b></p>	<p><b>maximumscore 1</b></p> <p>De Europese Commissie (houdt toezicht op de naleving van de EU-richtlijnen) (en is het dagelijks bestuur van de Europese Unie / is het uitvoerende orgaan van de Europese Unie).</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p><b>maximumscore 1</b></p> <p>De Europese Commissie / het DB van de EU opereert onafhankelijk van de nationale regeringen / behoort in het belang van de Unie te handelen / heeft de bevoegdheid om handelend op te treden tegen lidstaten bij niet-naleving van de richtlijnen.</p>	
12	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Tal van (milieu)problemen zijn grensoverschrijdend. Zo ook bijvoorbeeld de in de tekst genoemde problemen van het behoud van goede kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater en grondwater. / Grensoverschrijdende stroomgebieden beïnvloeden de waterloop van de wateren in verschillende landen. / Als het waterbeheer in andere landen niet goed is, veroorzaakt het hier overstromingen of te grote waterverontreiniging.</p> <p>Voor de oplossing ervan zijn staten onderling afhankelijk van elkaar geworden. Dit is interdependentie. Dit vraagt een gezamenlijke/ supranationale aanpak, in dit geval van de EU.</p>	

## Opgave 2 Sociale ongelijkheid

- 13 **maximumscore 4**
- Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Er vond een sterke uitbreiding plaats van het stelsel van sociale zekerheid. De overheid beschermt haar burgers tegen de gevolgen van bestaansrisico's (als werkloosheid, ziekte, arbeidsongeschiktheid en ouderdom) door middel van een uitgebreid stelsel van sociale zekerheid. Daardoor zijn de verschillen tussen arm en rijk kleiner geworden. ("De verzorgingsstaat legde een bodem aan de onderkant." regels 36-37)
  - Inkomenshervreiding / het streven naar een aanvaardbare inkomensverdeling is in de Nederlandse verzorgingsstaat een neven-doel van de overheid.  
De hogere inkomensgroepen dragen via progressieve belastingen meer bij aan de verzorgingsstaat dan de lagere inkomensgroepen. / Mensen met geen inkomen / lagere inkomens uit arbeid ontvangen sociale uitkeringen, huurtoeslag, zorgtoeslag e.d. Deze zaken leiden tot een minder scheve inkomensverdeling.
  - In de verzorgingsstaat geeft de overheid financiële ondersteuning aan een breed scala aan zorg-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen. Mensen met lagere inkomens kunnen dankzij de overheidsuitgaven voor zorg en hulpverlening en onderwijs gebruikmaken van voorzieningen op deze terreinen. / Door een meer gelijke toegang tot hoger onderwijs zijn de kansen voor scholieren van gezinnen uit de lagere inkomensgroepen op een aantrekkelijk betaalde baan gestegen.

per juiste uitleg

2

Vraag	Antwoord	Scores
<b>14</b>	<b>maximumscore 3</b>	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• De christendemocraten hebben als motief solidariteit (naastenliefde) / hebben als motief de wens van gespreide verantwoordelijkheid (de rol van werknemers- en werkgeversorganisaties in de uitvoeringsorganen van het sociale zekerheidsstelsel)</li> </ul>	1
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• De liberalen hebben als motief dat de vrije ondernemingsgewijze productie gehandhaafd blijft en konden zich vinden in de uitbreiding van de verzorgingsstaat / de sociale zekerheid</li> </ul>	1
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• De sociaaldemocraten hebben als motief het verminderen van de sociale ongelijkheid / het bevorderen van onderlinge solidariteit / zekerheid als recht in plaats van liefdadigheid / verschaffen van bestaanszekerheid</li> </ul>	1
<b>15</b>	<b>maximumscore 2</b>	
	Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hoofdprobleem van de verzorgingsstaat: De problematiek van de betaalbaarheid/beheersbaarheid van het stelsel van sociale zekerheid</li> <li>• Uitleg: De uitgaven van de sociale zekerheid bleven stijgen, gecombineerd met een financieringstekort bij de overheid. / De uitgaven voor de publieke sector groeiden tot midden jaren tachtig sneller dan het bruto binnenlands product (BBP). (Het BBP is het totaal van wat in een land wordt geproduceerd aan goederen en diensten. Het BBP is een belangrijke maatstaf voor de economische prestaties van een land.)</li> </ul>	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hoofdprobleem van de verzorgingsstaat: Er werd een te groot beroep op het stelsel gedaan (door veel meer mensen dan door de wetgever was voorzien) / De sociale zekerheid werkte 'inactiviteit' of 'passiviteit' in de hand</li> </ul>	1
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Uitleg: De getalsmatige verhouding tussen werkenden en uitkeringsgerechtigden verslechterde, het draagvlak werd smaller / de arbeidsparticipatie werd te laag</li> </ul>	1

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Opkomst van het marktdenken. / Het besef groeide dat marktwerking kan leiden tot geringere kosten en efficiëntere werkwijzen.</li> <li>– Politieke partijen en maatschappelijke organisaties zijn anders gaan denken over de rol van de overheid. / Er is minder vertrouwen ontstaan in de sturende werking van de overheid.</li> <li>– Individualisering heeft geleid tot afnemende solidariteit.</li> <li>– Ontideologisering van de politiek: politici laten zich minder leiden door ideologische principes wat mede resulteerde in de samenwerking tussen sociaaldemocraten (PvdA) en liberalen (VVD en D66) in de paarse coalities in de jaren negentig van de vorige eeuw.</li> <li>– Bevorderen van de individuele verantwoordelijkheid van de burger.</li> <li>– Groepen burgers laten zich minder leiden door waarden als naastenliefde/solidariteit.</li> </ul>	
	per juist antwoord	1
17	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• het harmoniedenken</li> <li>• Voorbeelden van een juiste uitleg zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> <li>– Het was – net zoals vóór de oorlog – de tijd van de verzuiling. “In de katholieke en protestantse zuilen werkten werkgevers en werknemers met elkaar samen” (regels 66-68). In de maatschappijopvatting van de katholieke en protestantse zuilen stonden belangenovereenstemming en zoeken naar de gezamenlijke oplossingen centraal. Deze opvatting is kenmerkend voor het harmoniedenken.</li> <li>– Werkgevers en werknemers van verschillende politieke (en religieuze) gezindten vonden elkaar in de Stichting van de Arbeid en in het gemeenschappelijk overleg met de regering. Deze mogelijkheid om aan de top invloed uit te oefenen op het sociaaleconomisch beleid was de belangrijkste reden voor de sociaaldemocratische stroming om in het harmoniemodel mee te doen.</li> </ul> </li> </ul>	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
<b>18</b>	<p><b>maximumscore 4</b></p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– reproductietheorie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Van Goor is sceptisch over de openheid van ‘dit soort standen’, de stand van topmanagers (regels 97-98). Dit past bij de reproductietheorie. Deze theorie stelt dat maatschappelijke verhoudingen worden gereproduceerd als gevolg van verschillen in cultureel kapitaal en socialisatie (socialisering) / als gevolg van verschillen in levensstijl, ideologie en saamhorigheidsgevoel. De stand van de topmanagers is gesloten omdat deze een eigen levensstijl heeft en er veel in eigen kring wordt getrouwd (regels 71-80). Het is dus moeilijk om toegang te krijgen tot een bestaande elite</li> </ul> </li> <li>– meritocratietheorie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Volgens de tekst (regels 94-96) is de ‘elite’ / stand van leidinggevend en opener dan vroeger, toen afkomst belangrijker was dan diploma’s. Nu zijn de diploma’s belangrijker geworden. Dat past bij de meritocratietheorie. / De opvatting van de PvdA-leider Wouter Bos dat hij ‘slechts geïnteresseerd is in gelijke kansen, niet in gelijke uitkomsten’ (regels 86-89) is ook een typisch voorbeeld van de meritocratietheorie.</li> </ul> </li> </ul> <p>Deze theorie zegt dat mensen een positie in de samenleving veroveren op basis van persoonlijke capaciteiten en opleidingsniveau</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<b>19</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Het optreden van het Kamerlid van D66 past in dit geval bij het dualisme. De D66-fractie neemt hier een standpunt in dat afwijkt van het standpunt van het kabinet. / D66 als regeringspartij lijkt steun te zoeken bij de oppositiepartijen. Dit is opmerkelijk want regeringspartijen zitten veelal op de lijn van het kabinet en steunen het kabinetsstandpunt. De situatie waarin regeringspartijen en kabinet relatief onafhankelijk van elkaar opereren en hun eigen afzonderlijke verantwoordelijkheden benadrukken, wordt dualisme genoemd.</p>	
<b>20</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• interpellatierecht / recht op interpellatie / recht op spoeddebat</li> <li>• De Tweede Kamer roept de minister van Binnenlandse Zaken ter verantwoording in een debat over de beloning van topbestuurders van zorgverzekeraars</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p>



Vraag	Antwoord	Scores
<b>21</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• de rol van de overheid als regelgever en initiator van beleid / als ontwerper en uitvoerder van beleid / de rol van de overheid als bewaker van macro-economische stabiliteit Voorbeeld van citaten (één van de volgende): <span style="float: right;">1</span></li> <li>– Bij de rol van de overheid als initiator van beleid: “... een inkomensbeleid waardoor de allerlaagste inkomens erop achteruit gingen ... gelaten.” (regels 5-10) Jongerius spreekt het kabinet aan op het gevoerde inkomensbeleid.</li> <li>– “Waar wij behoefte aan hebben ... economie.” (regels 36-40). (Kennelijk is dat beleid er volgens de FNV (nog) niet.)</li> <li>• de rol van de overheid als overlegpartner / de rol van de overheid om te proberen te komen tot overeenstemming met de sociale partners over het beleid (of gezamenlijk beleid) met de sociale partners Citaat: “Daarbij merken we ... het vertrouwen?” (regels 11-26) <span style="float: right;">1</span></li> </ul> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen 1 punt toekennen indien rol van de overheid met bijbehorend citaat juist is.</i></p>	
<b>22</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• integratie / sociale functie <span style="float: right;">1</span></li> <li>• Betaalde arbeid is één van de belangrijkste mechanismen tot integratie in de samenleving. Als Marokkaanse ouderen en jongeren een betaalde baan hebben, helpt dat segregatie te voorkomen <span style="float: right;">1</span></li> </ul>	
<b>23</b>	<p><b>maximumscore 4</b></p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• In de opvatting van de wethouder is het verschil in scholing en onderwijskansen de voornaamste algemene factor die de sociale ongelijkheid verklaart. (De andere factoren zijn de achterliggende invloeden op onderwijskansen.) <span style="float: right;">1</span></li> <li>– Uitleg mechanisme:</li> <li>• De (Marokkaanse) vaders zijn laag opgeleid en hebben geen uitzicht op werk (regels 14-16) / hebben een gering cultureel kapitaal <span style="float: right;">1</span></li> <li>• Daardoor zullen deze vaders hun kinderen minder goed kunnen ondersteunen bij hun opleiding / zijn kinderen uit dergelijke milieus minder gemotiveerd, krijgen minder kennis en vaardigheden mee van huis uit dan kinderen uit de zogeheten hogere sociale milieus <span style="float: right;">1</span></li> <li>• Dit leidt tot slechte schoolprestaties en het niet behalen van diploma's. De kans op werkloosheid en laag betaalde banen neemt toe en daardoor het bestendigen van sociale ongelijkheid <span style="float: right;">1</span></li> </ul>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

## Opgave 3 Een nieuw plan voor de publieke omroep

### 24 maximumscore 3

drie bronnen van inkomsten:

- 1 Leden betalen contributie / donateurs geven geld. (regels 8-9)
- 2 Financiering door de overheid (In de regels 61-62 en 63-64 wordt gesproken over 'budget')
- 3 Reclamegelden (regels 77-78)

Indien drie financieringsbronnen juist	2
Indien twee financieringsbronnen juist	1
Indien één of geen financieringsbron juist	0

- Commerciële zenders hebben geen toegang tot bron 1 en 2 1

### 25 maximumscore 2

- Vervlakking van het televisie-aanbod wil zeggen dat er steeds meer programma's zonder nuances / programma's die veel op elkaar lijken worden uitgezonden om een groot publiek aan te spreken. Die programma's zijn vooral amusementsprogramma's 1
- Voorbeelden van kabinetsvoorstellen (twee van de volgende): 1
  - De publieke omroep moet zich richten op drie typisch publieke functies: nieuws, opinie/maatschappelijk debat, cultuur/educatie en overige informatie (regels 24-27).
  - De publieke omroep mag van het kabinet geen pretentieloos amusement meer uitzenden (regels 29-30).
  - Programma's met opinie en debat dienen te worden uitgezonden, omroepen krijgen de garantie dat die programma's worden uitgezonden (grotendeels in primetime), dus ook als ze geen groot publiek mochten trekken (regels 44-54).
  - De Raad van Bestuur kan opiniërende programma's laten maken door 'derden' indien niet voldaan wordt aan de opdracht van pluriformiteit (regels 55-60).
  - De Raad van Bestuur bepaalt welke culturele en educatieve programma's nodig zijn en wie ze gaat maken (regels 66-71).

Indien slechts één juist voorbeeld wordt genoemd	0
--	---

Vraag	Antwoord	Scores
<b>26</b>	<p><b>maximumscore 4</b></p> <p>De uitgangspunten met uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pluriformiteit</li> <li>• Voorbeeld van een juiste uitleg is: De omroepen zijn van belang omdat deze ‘veelkleurigheid van de samenleving weerspiegelen’ (regels 1-4). Ideële omroeporganisaties, dat wil zeggen omroeporganisaties met een duidelijke identiteit, krijgen vergunningen om uit te zenden. / De publieke omroep moet een vrijplaats zijn voor meningen en uiteenlopende geluiden uit de samenleving (regels 44-47)</li> <li>– uitingsvrijheid</li> <li>• Voorbeeld van een juiste uitleg is: “Daarnaast moet de publieke omroep een vrijplaats zijn voor meningen en uiteenlopende geluiden uit de samenleving” (regels 44-47). Daarmee wordt aangegeven dat de overheid het als haar taak ziet om voorwaarden te scheppen, zodanig dat (groepen van) burgers hun meningen en gedachten daadwerkelijk kunnen uiten. / De vrijheid van meningsuiting – zoals vastgelegd in de Grondwet – dient via de publieke omroep tot haar recht te komen</li> </ul>	<p>2</p> <p>2</p>
<b>27</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <p>Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Hoe journalisten/politici/kijkers/ het grote publiek de uitzendingen van NOVA/Den Haag Vandaag waarnemen/waarneemt, is afhankelijk van hun referentiekader: het geheel van opvattingen, opinies, waarden en normen</li> <li>• Kijkers (en politici etc.) verwachten van NOVA een linkse signatuur (misschien vanwege de historische ontwikkeling dat NOVA is voortgekomen uit de VARA ) en als ze dan naar de programma’s kijken zullen ze dat referentiekader, die verwachtingen, gebruiken en de uitzendingen van NOVA als links interpreteren. Een beetje kritisch geluid over niet linkse politici bevestigt dan de beeldvorming van NOVA/Den Haag Vandaag als (te) links</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p><b>maximumscore 4</b></p> <p>Twee van de volgende mediafuncties met toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– socialiserende functie Door de keuze van onderwerpen speelt de actualiteitenrubriek in op de ideeën, opvattingen, normen en waarden van de eigen achterban. Impliciet en expliciet versterkt naar verwachting de rubriek voor een groot deel de ‘EO-kijk’ op de mens en samenleving.</li> <li>– sociale functie ‘mee kunnen praten’ De onderwerpen die de actualiteitenrubriek kiest, zijn gespreksonderwerpen van de EO-kijkers thuis, en onderwerpen die ze met hun geloofsgenoten, vrienden/kennissen of op het werk bespreken.</li> <li>– bij een groep horen / versterken van ‘wij-gevoel’ / verbindende functie Het kijken naar de actualiteitenrubriek kan het gevoel versterken dat je behoort tot een bepaalde groepering, in dit geval de christenen (leus van de EO: “Laat zien dat je christen bent.”).</li> <li>– (collectieve) betekenisgeving De EO-programma’s geven voor de eigen achterban betekenis aan maatschappelijke verschijnselen of gedragingen vanuit de gedachtewereld van de EO / de programma’s die de cultuur weergeven van de EO geven richting aan het denken en doen van de leden van EO.</li> </ul>	
	per juist antwoord	2
	<p><i>Opmerking</i> <i>Wanneer alleen een mediafunctie wordt genoemd, geen punten toekennen.</i></p>	
29	<p><b>maximumscore 1</b></p> <p>“De ledenbestanden van de omroepverenigingen kalven af” (regels 15-17). / “Die (publieke omroep) is namelijk al lang niet meer een spiegel van de samenleving (regels 30-31).</p>	
30	<p><b>maximumscore 3</b></p> <p>Voorbeelden van juiste journalistieke regels zijn (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Scheiding tussen feiten en meningen/commentaar/analyse.</li> <li>– Er moet gebruik worden gemaakt van meerdere (van elkaar onafhankelijke) informatiebronnen.</li> <li>– De bronnen moeten (dubbel) worden gecheckt.</li> <li>– Er moet hoor en wederhoor worden toegepast.</li> </ul>	
	per juiste journalistieke regel	1

Vraag	Antwoord	Scores
<b>31</b>	<p><b>maximumscore 2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorbeeld van een juiste economische factor is: de publieke omroep heeft concurrentie van de commerciële zenders. (tekst 9, regels 21-27 of tekst 11, regels 20-23)</li> <li>• Voorbeeld van een juiste technologische factor is: technologische vernieuwingen brengt nieuwe programmering te weeg / nieuwe producten. / De ontwikkeling van informatie- en communicatietechnologie schept nieuwe mogelijkheden. (tekst 9, regels 30-35 of tekst 11, regels 23-27)</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p>
<b>32</b>	<p><b>maximumscore 4</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Partij A is de VVD. Partij B is het CDA. Partij C is D66</li> <li>• Voorbeeld van een juiste uitleg dat partij A de VVD is: De VVD vindt dat de publieke omroep (met overheids-geld) een aanvulling moet zijn op het commerciële aanbod; de publieke omroep moet niet die dingen doen die via de markt / door de commerciële zenders net zo goed of beter kunnen worden gedaan. (Bron citaat: Nota overleg toekomstvisie publieke omroep, 10 oktober 2005, website VVD-woordvoerder Fadime Örgü.) Dit strookt met de liberale uitgangspunten van behoud/bevorderen van een vrije markt (economie) of terughoudende overheid</li> <li>• Voorbeeld van een juiste uitleg dat partij B het CDA is: Het CDA is altijd voorstander van een grote rol van de omroepverenigingen geweest. Dat heeft te maken met uitgangspunten als gespreide verantwoordelijkheid of soevereiniteit in eigen kring. (Bron citaat: Friesch Dagblad, 7 juli 2005; op de website van CDA-woordvoerder Joop Atsma)</li> <li>• Voorbeeld van een juiste uitleg dat partij C D66 is: D66 ziet zichzelf als een progressief (sociaal-)liberale partij. Daarbij past het idee van een mondige burger / het idee dat de individuele kijker/luisteraar centraal staat en niet de belangen van de omroepverenigingen. / D66 ziet zichzelf als een moderne, toekomstgerichte partij. Maatschappelijke instituties zoals de publieke omroep moeten hervormd worden om te kunnen voldoen aan nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. / D66 is tegen een verzuilde structuur van het omroepbestel. (Bron citaat: D66 website, bericht van 27 juni 2005 en gedeeltelijk van juni 2006.)</li> </ul>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
<p><b>33 maximumscore 3</b></p>	<p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De tekenaar drijft de spot met de plannen van het kabinet / de staatssecretaris voor de publieke omroep. Het kabinet (-Balkenende II) wil een nieuw publiek omroepbestel met accent op informatieve programma's mede bedoeld om kijkers vast te houden. Maar de kijker wendt zich af van de programma's van het publiek bestel. Het grote publiek kijkt liever naar de amusementsprogramma's ('plat vermaak') van commerciële zenders zoals die van Talpa. De boodschap is dat er geen draagvlak is voor een nieuw publiek bestel met als hoofdtaak het verschaffen van informatieve programma's. / De boodschap is dat de plannen voor een nieuw publiek bestel niet het beoogde doel zal realiseren van een tegenkracht tegen de commerciële zenders (mede ook omdat Medy van der Laan zogeheten 'pretentieloos vermaak' verbiedt)</li> </ul> <p>– Wel eens met de boodschap in deze spotprent: Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De tendens in figuur 1 is duidelijk: het aantal uren dat mensen naar de publieke omroep kijken, daalt vanaf 1985 van ruim acht uur naar vier uur in 2000. Deze trend zal naar verwachting door een nieuwe opzet van het bestel met een accent op informatieve programma's niet gekeerd worden. Met name de jongeren en jongvolwassenen (12-19 jaar en 20-34 jaar) kijken sinds 1995 meer naar de commerciële zenders dan naar de publieke omroep. Het aantal uren dat die jongeren en jongvolwassenen naar de publieke omroep kijken, is gering</li> </ul> <p>of</p> <p>– Niet eens met de boodschap in deze spotprent: Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Figuur 1 laat zien dat er zeker nog draagvlak was/is voor het publieke bestel. In 2000 kijkt de Nederlandse bevolking gemiddeld vier uur per week naar de publieke omroep en zo'n zes uur naar de commerciële zenders. Zeker in de leeftijdscategorieën '50-64 jaar' en '65 jaar en meer' is er veel draagvlak voor de publieke zenders. De verwachting is dat (mede door de vergrijzing) er bij ouderen voldoende draagvlak is voor het nieuwe omroepbestel</li> </ul>	<p>1</p> <p>2</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Scores
<b>34</b>	<b>maximumscore 2</b>	
	Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):	
–	uitleg 1	
•	De tekenaar bekritiseert het arbitraire verschil tussen amusement en ‘pretentieloos amusement’. (Zie regels 28-30 van tekst 9.) De omroepen hebben kennelijk te veel ‘pretentieloos amusement’ in huis	1
•	En worden daarover door het Commissariaat van de Media (‘de amusementspolitie’) ondervraagd	1
–	uitleg 2	
•	Publieke omroep wordt geacht ‘hoogwaardig’ amusement te maken (geen ‘pretentieloos amusement’; zie regels 28-30 van tekst 9), maar brengen toch ‘plat amusement’ (om kijkers te behouden/trekken)	1
•	Naleving van deze eis van de overheid wordt gecontroleerd door het Commissariaat van de Media. In de spotprent weergegeven als de ‘amusementspolitie’	1
–	uitleg 3	
•	De uitvoerders van het Commissariaat van de Media (de ‘amusementspolitie’) komen kijken of de publieke omroep zich houdt aan de voorschriften	1
•	De publieke omroepen houden zich blijkbaar niet aan de programmavoorschriften uit de Mediawet (volledig programma). Maar onder druk van de commerciëlen voelen de publieke omroepen zich genoodzaakt hun programma’s op te leuken of te veel amusementsprogramma’s uit te zenden. Hierdoor komt de bedoeling van de publieke omroep in gevaar; zij zijn bang betrapt te worden en daardoor boetes of andere sancties te krijgen	1
<b>35</b>	<b>maximumscore 2</b>	
	Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):	
–	Het gaat om kinderen die mee hebben gedaan aan een bepaalde activiteit (regel 10). Het kan zijn dat deze kinderen al meer bewegen dan andere kinderen / dat deze kinderen minder bewegen dan andere kinderen. Met andere woorden: het is de vraag of het gaat om een aselechte steekproef.	
–	De kinderen werden door docenten aangemoedigd mee te doen aan de enquête, zij vulden die enquête thuis of op school in (regels 12-14). Dit gegeven maakt dat het de vraag is of het gaat om een aselechte steekproef.	
–	Het gaat om kinderen die mee hebben gedaan aan een quiz over gezonde leefstijl (regel 11). Het kan zijn dat deze respondenten sociaalwenselijke antwoorden hebben gegeven bij de enquête.	
–	De controlegroep ontbreekt. Een constatering als ‘de helft van de kinderen met overgewicht en inactieve kinderen’ krijgt pas betekenis als ook bekend is hoe hoog het vergelijkbare percentage is bij de kinderen zonder overgewicht en actieve kinderen.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

**36 maximumscore 1**

De consumptie van dikmakers als snoep en snacks is de afhankelijke variabele, en het regelmatig kijken naar reclameboodschappen is de onafhankelijke variabele.

---

## Bronvermeldingen

tekst 1 t/m 4	naar website van De Unie van Waterschappen, september 2005
tekst 5	de Volkskrant, 2 april 2005
tekst 6	de Volkskrant, 30 september 2005
tekst 7	website FNV, oktober 2005
tekst 8	Het Parool, 28 september 2005
tekst 9	de Volkskrant, 24 september 2005
tekst 10	de Volkskrant, 2 juli 2005
tekst 11	Het Parool, 12 juli 2005
spotprent 1	www.tomjanssen.net, mei/juni 2005
spotprent 2	www.tomjanssen.net, maart 2005
figuur 1	F. Huysmans et al. (2004), Achter de Schermen: een kwart eeuw lezen, luisteren, kijken en internetten, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, 2004
tekst 12	VoedingsMagazine nummer 5, oktober 2004, 17de jaargang
tekstfragment bij vraag 8	Jona Lendering, Polderdenken. De wortels van de Nederlandse overlegcultuur, Amsterdam, 2004